

Arkivnr: 2014/278-30
Saksbehandlar: Gudrun Einbu

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for miljø og samferdsel		28.04.2016
Fylkesutvalet		19.05.2016

Ruteendring i Bergensområdet haust 2016 og bruk av auka budsjетtrammer

Samandrag

I sak om årsbudsjett 2016 (FTING 95/2015) vart det vedteke å auke rammene for ruteproduksjon i Bergensområdet med 17 mill. kr. Denne saka gjer greie for korleis midlane er prioriterte. Saka omhandlar også andre endringar i kollektivtilbodet i den årlege ruteendringa i Bergensområdet i august 2016.

Kollektivstrategi for Hordaland ligg til grunn for prioritering av kollektivmidlane. Frå august 2016 er det planlagt tiltak for å styrke bystamlinjene og andre linjer i Bergen med kapasitetsproblem. Hovudlinjene til Bergen frå vest får også noko auke. For linjene som blir styrka er det også prioritert å auke talet på avgangar i helg og i sommarrutene, for å ta igjen «etterslep» etter auke på kvardag over lengre tid. Oppfølging av vedtak om styrka rutetilbod på Varden er også gjort innanfor denne ramma.

Med opning av eit nytt byggetrinn på Bybanen får kollektivtilbodet i Bergen sør og Ytrebygda eit stort løft frå hausten 2016. Busstilbodet i området rundt den nye bybanestrekningen vil bli noko tilpassa for å etablere eit samla kollektivnett med buss og bane, men det er ikkje lagt opp til omfattande endringar i linjenettet. Det er knytt usikkerheit til korleis reisemønstra i Ytrebygda vil endre seg, og ein vil følgje dette opp med justeringar når ein ser korleis behovet utviklar seg.

Forslag til innstilling

Tiltak for dei auka budsjетtrammene for kollektivdrift i 2016 er i tråd med Kollektivstrategi for Hordaland og utgjer eit ytterlegare løft for kollektivtrafikken i Bergensområdet.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Håkon Rasmussen
fylkesdirektør samferdsel

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 07.04.2016

I sak 95/2015 i fylkestinget, om årsbudsjett 2016, vart det vedteke å auke rammene for i Bergensområdet med 17 mill. kr. Denne saka gjer greie for korleis midlane er prioriterte. Saka omhandlar også andre endringar i kollektivtilbodet i den årlege ruteendringa i Bergensområdet i august 2016.

Om årleg ruteendring

Skyss ønskjer å gjere kollektivtilbodet mest mogleg føreseieleg for dei reisande, med eit fast endringstidspunkt kvart år. I Hordaland skjer dei årlege endringane ved oppstart av haustrutene i august. Det gjeld og ruteendringstiltak som følgje av auka budsjetttrammer, vedteke i fylkestinget i desember. Større endringar i rutetilbodet har ein relativt lang planleggingshorisont, mellom anna på grunn av juridiske bindingar i kontraktane med operatør, eventuelt innkjøp av nytt bussmateriell og tilsetjing av sjåførar.

Gjennom årleg ruteendring arbeider Skyss for å ta høgde for utbygging av bustader og arbeidsplassar som medfører endra reisebehov. Tilpassing til endringar i vegnettet og annan infrastruktur er ofte også nødvendig, i tillegg til justering av køyretidene der framkome for bussane blir betra eller forverra.

Overordna føringar og prioriteringar

Kollektivstrategi for Hordaland ligg til grunn for prioritering av kollektivmidlane. Strategien slår fast at for å nå dei overordna måla om fortsatt kraftig vekst i talet på kollektivreisande må ein prioritere å betre tilbodet der flest reiser, og å styrke tilbodet til dei store reisestraumane. Slik får flest mogleg av innbyggjarane nytte av innsatsen. I dette ligg mellom anna styrking av stamlinjene.

I bruken av dei auka budsjetttrammene er det lagt vekt på effektiv drift, for å utnytte midlane best mogleg. Ein utnyttar eksisterande bussmateriell, og legg opp til at operatørane skal kunne gjennomføre oppdraget med ein effektiv logistikk. Samtidig skal tilbodet vere tilpassa dei reisande sine behov og vere enkelt og forståeleg – dette har første prioritet.

Til grunn for ruteendringar ligg gjennomgang av ulikt faktagrunnlag, slik som innspel frå kundar og bedrifter/organisasjonar, dialog med operatørane/sjåførar og tilgjengeleg passasjerstatistikk. Samla gir dette eit godt overblikk over kvar behovet for auke i kollektivtilbodet er størst.

Styrking av tilbodet med auka budsjetttrammer

I tråd med vedtak om å styrke kollektivtilbodet i Bergensområdet med 17 mill. kr frå 2016 er det planlagt tiltak for å styrke bystamlinjene og andre linjer i Bergen med kapasitetsproblem. Hovudlinjene til Bergen frå vest får også noko auke. For linjene som blir styrka er det også prioritert å auke talet på avgangar i helg og i sommarrutene, for å ta igjen «etterslep» etter auke på kvardag over lengre tid. Oppfølging av vedtak om styrka rutetilbod på Varden er også gjort innanfor denne ramma.

Bystamlinjer og andre linjer i Bergen med kapasitetsproblem

Kollektivstrategien slår fast satsing på bystamlinjer som eit av dei viktigaste grepa i utvikling av rutetilbodet. Bystamlinjene skal vere det beste tilbodet i bytrafikken, og vere eit forutsigbart tilbod med høg frekvens og god kapasitet over store delar av døgnet. I tillegg har fleire linjer i Bergen kapasitetsproblem og behov for auka kapasitet. Hovudtiltaka er som følgjer:

- Styrka tilbod på utvalde bystamlinjene for omlag 2,4 mill. kr:
  - Linje 3 (Støbotn – Sletten)
  - Linje 4 (Flaktveit – Hesjaholtet)
- Styrka tilbod på bylinjer med kapasitetsproblem for omlag 4,5 mill. kr:
  - Linje 10 (Mulen – Søndre Skogvei/Wergeland)

- Linje 12 (Smiberget – Montana)
- Linje 19 (Sentrum – Løvsstakskiftet/Oasen)
- Linje 13 (Sentrum – Solheimsviken) får reduksjon i rushtid, men eit betre tilbod over heile dagen. Linja har god kapasitet, og reduksjonen er gjort for å betre utnytte bussmateriell og midlar på andre bylinjer med kapasitetsproblem.

Innfartsårene til Bergen

Hovudstrekningane inn til Bergen sentrum er også prioriterte i tråd med kollektivstrategien. Sørkorridoren fekk ei kraftig auke på linje 600 Bergen busstasjon – Osøyro/Halhjem i januar 2016. Mot nord avventer ein omlegging til regionstamlinje i tråd med vedtak i FUV-sak 81/2016. Det er fortsatt ledig kapasitet på båten Knarvik – Frekhaug – Bergen. Vestover fekk strekninga Straume – Bergen auke i august 2015. Ein ser likevel behov for noko styrking av hovudlinjene mot vest, mellom anna på grunn av etablering av innfartsparkering på Skogsskiftet.

- Styrking av tilbodet på hovudlinjer mot vest for omlag 1,8 mill. kr:
  - Linje 450 (Skogsskiftet – Bergen busstasjon)
  - Linje 460 (Ågotnes – Bergen busstasjon)

Båtsambandet Kleppestø – Strandkaien har hatt ein kraftig vekst i talet på reisande, og kapasiteten er pressa på dei mest populære avgangane. Ein har i rushtid på kvardagar tidvis attståande passasjerar frå båten, men det er ikkje «rett fram» å setje inn fleire avgangar på sambandet der det er behov for dette. Fylkesrådmannen vil kome attende med vidare planar for dette sambandet, knytt til oppfølging av vedtak om strategi for kollektivtrafikk på sjø (FTING 95/2015).

Helg og sommar

Etter at ein i fleire omgangar har styrka tilbodet på kvardag og i rushtid er det behov for styrking også i helg og i sommarrutene. Med betre tilbod og fleire reisande på kvardagar er det også fleire som vil reise kollektivt i helg og ferie. Skilnaden mellom tilbodet på kvardag og helg har nokre stader blitt stor. Erfaring tilseier at auke i tilbodet utanom rushtid og i helg gir fleire reisande også på kvardagar. Det er viktig å bygge opp eit solid tilbod som gjer at ein kan rekne med kollektivtilbodet som eit reisealternativ – ikkje berre til og frå jobb.

Mange av dei same linjene som får auke på kvardag får også auke i helg og/eller sommar (linjene 3, 4, 10, 19, 26). Det er også prioritert fleire avgangar på tverrgående linjer som gir betre tilbod til Haukeland universitetssjukehus (27, 28).

Mellom Askøy og Bergen er det lagt opp til betra tilbod i helg med fleire avgangar med båtsambandet Kleppestø – Strandkaien laurdag formiddag, og nokre avgangar med linje 481 (Kleppestø – Bergen) søndag morgon. Samla utgjer tiltak i helg og på sommar omlag 4,2 mill. kr.

Vardenområdet

I tråd med vedtak i FUV-sak 47/2016 er det planlagt styrking av kollektivtilbodet i Vardenområdet, for å sikre kopling internt i området med kollektivtrafikk.

Alle avgangar på linje 25 (Haukeland – Bønes – Oasen) blir forlenga frå Oasen til Sandeidet terminal. Traseen vil da gå frå Oasen via Krokattjønnevegen – Myrhollet – Allestadveien og Vardeveien. Dette gir avgang kvar halvtime i rushperiodene, og kvar time utanom. På laurdag er det halvtimesrute midt på dagen, ellers kvar time.

Tilbodet med linje 25 kjem i tillegg til dagens tilbod i området. Linje 4 er fortsatt den sterke koplinga mot Oasen og sentrum, med styrking som skildra over. Linje 22 vil gå omlag som i dag. Linje 50E fra Sandeidet terminal gir raske direkteiser til sentrum på fylkesvegen, og vil få noko styrking gjennom omlegginga i Ytrebygda. Endringa på linje 25 vil ha ein årleg kostnad på ca. 2,2 mill. kr.

Linje 25 har i dag 2-3 avgangar som er forlenga frå Oasen til Spelhaugen i rush. Desse vil utgå som ein del av forlenging av linja til Varden. Spelhaugen er fortsatt betjent av linje 18. Endringane på linje 25 vil bli evaluert i forkant av ny ruteendring i august 2017.

Endringar i busstilbodet i Ytrebygda

Med opning av eit nytt byggetrinn på Bybanen får kollektivtilbodet i Bergen sør og Ytrebygda eit stort løft frå hausten 2016. Det blir planlagt med frekvens på banen omlag som i dag, på heile strekninga. Opningstida vil også vere tilsvarande dagens. Ved oppstart i august vil det ikkje vere mogleg å nytte endestoppet på Bergen lufthamn. Det vil derfor bli midlertidig bussforbindelse mellom Birkelandsskiftet og flyplassen.

Busstilbodet i området rundt den nye bybanestrekninga vil bli noko tilpassa for å etablere eit samla kollektivnett med buss og bane, men det er ikkje lagt opp til omfattande endringar i linjenettet. Busstilbodet er planlagt ut frå dei same økonomiske rammene som i dag. Bybanen erstattar ikkje etablerte «kollektivrelasjonar» med buss som i tidligare byggetrinn. Fleire arbeids- og bustadområde ligg ikkje nær bybanestopp, og vil framleis vere avhengige av buss for god kollektivdekning.

Det er knytt usikkerheit til passasjerprognosane for Bybanen. Moment som at banen utgjer ein ny reiserelasjon med kollektivtrafikk, og at reisetida med Bybanen frå Ytrebygda til sentrum i ein del tilfelle blir betydeleg lengre med bane enn med direktebuss, gjer det usikkert korleis den nye strekninga vil påverke kapasiteten på banen. Dette gjer det også usikkert kor stort behovet vil vere for å avlaste Bybanen med buss i rushtida.

Kollektivtilbodet i området i dag er prega av omfattande skulekøyning (over 20 skular), godt kollektivtilbod med buss i rushtid, men svakt tilbod kveld og helg. Det gode tilbodet med Bybanen kan medføre behov for forsterka behov for busstilknytning, spesielt kveld og helg.

Oppsummert er dei største endringane følgjande:

- Linje 50E (Birkelandsskiftet – Sandsli – Oasen – sentrum) får noko endra trasé via Sandslivegen over Fanatorget (tidlegare også via Sandslimarka som no får bybanestopp). Noko auke i talet avgangar i rush.
- Linje 52 (Grimstad – Søreide – Dolvik terminal) blir forlenga frå Dolvik terminal til Lagunen for å gje eit betre tilbod i Steinsviken, og å kople alle busslinjer til Bybanen.
- Linje 53 (Milde/Hjellestad – Birkelandsskiftet – sentrum) blir korta av ved Birkelandsskiftet (tidlegare via Lagunen til sentrum) for å mate til Bybanen. I Birkelandsskiftet er det mange reisemoglegheiter vidare, med både buss og bane. I rushperiodane beheld ein direkte avgangar til sentrum. Frekvens omlag som i dag.
- Linje 54 (Dolvik terminal – Lagunen) får redusert frekvens i rushtid. Traséen overlappar i stor grad med Bybanen.
- Industriområdet på Espehaugen vil få kollektivdekning ved at linje 57 (Flesland – Birkelandsskiftet terminal) får traséen lagt om dette området.

I tillegg vil det bli gjort mange mindre justeringar for å få det nye kollektivnettet med buss og bane til å henge best mogleg saman. Det er knytt usikkerheit til korleis reisemønstra i Ytrebygda vil endre seg, og ein vil følgje dette opp med justeringar når ein ser korleis behovet utviklar seg.

Andre endringar

Linje 44 (Haakonssvern – Loddefjord – Bergen busstasjon) køyrer i dag inn på området Haakonssvern. Her har ein over lengre tid hatt utfordringar når aktivitet på Haakonssvern gjer det nødvendig med

sikkerheitsklarering i porten. Det har vore dialog med Haakonvern, men ein har ikkje funne løysingar på dette. Ein legg difor opp til å ikkje køyre bussen inn på området, men å benytte haldeplass ved porten. Dette medfører at ein legg med linje 44, og overfører alle avgangar på denne linja til linje 42 og 43.